

Гордан Лемајић

ГЛУВИ БЕЛА, БАЛАНСЕРО И ДЕЧАК
КОЈИ СЕ УПИЊЕ ДА ОПАЛИ СУНЦУ ШАМАР

Уредник
Зоран Колунџија

Гордан Лемајић

ГЛУВИ ЂЕЛА,
БАЛАНСЕРО И ДЕЧАК
КОЈИ СЕ УПИЊЕ ДА
ОПАЛИ СУНЦУ ШАМАР

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

У овој књизи, свака сличност са стварним ликовима и догађајима потпуно је случајна.

*Зашто људи уопште причају, зар то није губљење
времена? Време, то бездушно дете што плази по
секундама без разума, незаустављиво, оно ће нас
згазити, да, згазиће нас, сатрети, са њим нема
преговора. Зашто онда толико причамо?
Шта смо ми? Малоумници?*

Иван Бутковић алијас Глуви Ћела

Глувог човека можеш пробудити само на један начин. Бар то знам. Век сам провео са њим. Требало је да знам и остало, али не, ја сам се бавио сујетом, јер је и мене одбацио. Најближег којег има по природи и духу.

Од тада, мисли ме често походе. Цела расправа са самим собом опседа ме наглас, упркос настојању да потрем тај нагон, прибегавајући свакодневним обавезама као уточишту. Сутрадан, питања поново искрсавају, сама од себе.

Како то да тек сада примећујеш горчину и гнев којима је преплављен? Уживао си у уверењу да си посебан, да су сви остали, од порода до безначајних шегрта, отерани својом кривицом. Зашто раније ниси уочио погани набој *главнокомандујућег*?

Одједном, сетио си се простаклука (својевремено виртуозне духовитости), безумних вулгарности (до-недавно хајдучких каламбура животности), неуравнотежености, па и јасних наговештаја симпатисања нацизма. Ружне стране призиваш у помоћ као изговор да му не опростиш. Зашто си се смејао без зазора док си био у милости конферансијеа? О, лицемеру!

Не, он јесте мој најбољи пријатељ, а ни ја нисам цвећка али имам своје мишљење. Рекао сам му да је луд када је излетео из куће, умишљеном речју увређен.

Није нормалан. Никада није ни био. Зато се разгропадио. Дебил ћопави.

1.

Призор од прошлог лета и даље тишти, без изгледа да му време отупи моћ или умањи страхоту губитка човеку који је остао без пријатеља.

– Не прилази – урла избезумљени старац, полупокретан, насред улице, пребацујући штаку у десну руку док леву стеже у песницу.

Све грми. Комшилук излази на прозоре.

– Хајде, удари ме – истура Џомпара лице, уверен да је такав исход немогућ.

Ускаче у ауто и полази. Напољу влада жега. Није стигао до краја улице. Нагло кочи. Ако га оставим шлогираће се, говори у себи док окреће. Када се вратио, он је још увек стајао наслоњен на паркирана кола и лупао шаком по крову док се другом подупирао о штаку, вичући кроз сузе, никада више, никада више нећемо бити ортаци!

Ван себе, разјарен, пијан и очајан, у потпуном незнању, замахује штаком чим му се Џомпара приближи и, промашивши га, губи равнотежу падајући пријатељу у наручје.

– Удри, удри! – дере се као да прима ударце док га Џомпара убацује у возило, силом али пажљиво, да га не повреди.

– Јебем ти недељу и недељни ручак. Да ли је могуће да се ово догађа? Да ли је могуће?! – шапуће Џомпара док вози, држећи руку високо код уха, бојећи се да ће га помахнитали сувозач опет одаламити.

Повремено, Џомпарић обилази друга који живи сам, болестан, који се храни лоше, шкртица је, једе масно и пије брљу, вино купује у мегамаркету, у пластичном петолитарском паковању као да је течни сапун а не вино; ракију неће да плати више од двеста динара, највише воли да је добије на поклон, као да нема српску и америчку пензију, ни лекове не пије, каже, скупи су.

Глуми клошара, размишља Џомпара, лакше би било извући му отворен кишобран из гузице него новчаник из џепа, а ја као да немам паметнијег посла, чим слетим, јурим да га видим, возам га као пашу, гости се и ужива у главној улози, баљезга прежвакане приче о томе како је жртва породице, дерња се на мене и на остале, треснуо ме је песницом у браду и звизнуо штаком, плава штрафта остала ми је на рамену месец дана, исто толико ме је док једем болела вилица, кретен.

Затим помишља како би пријатељ требало њему први да приђе. Склапа и ту слику али ни у њој се не проналази јер се сцена у истом трену распада.

Нема решење. Једино што са сигурношћу зна јесте да му овај недостаје.

Буди се и леже питајући се да ли да оде код њега. Потреба да му се приближи јавља се упорно, упркос гласовима које му шаљу понос, таштина и осећај узалудног трошења времена. И то на човека који безобзирно скрнави присност набујалу до сраслости.

Након целе године, одлучује да опрости или да пређе преко свега, да забашури. Позива агента за

авионске карте и јури на аеродром. Право у отаџбину, понавља као у трансу.

Тако је, доста је било. Нећу да се бакћем поносом ни анализама личности. Учинићу оно што нисам много раније, да, покушаћу да докажем... ма не, нећу ништа ни да покушавам. Ко ће њему било шта објаснити, када уврти у ту своју главурду?

Само ћу га загрлити. Ако поново крене на мене, стиснућу га тако да му испадну они његови *социјални зуби*. Тако каже за протезу, луда неопевана.

Заједно смо проживели толико путовања, смеха, авантура, шегачења са својим и туђим животима. Ваљда му то нешто значи? Мени значи.

Помирићемо се. Нека кривица буде моја. Неће ићи лако али спреман сам на све. Важно је да не остане недоречено. Доста је било. Нећу да нагађам.

Извинићу се, тражићу опроштај и за оно што се није догодило. За све што мисли да се догодило. Појешћу сва говна која искрсну. Другачије неће моћи. Ти глуваћи су непредвидиви и неповерљиви, а са њим није било лако ни док је чуо.

Прошле године, отерао је и последњу жену. Наљутео се јер је отишла на презентацију *тајм шеринг* апартамана, а он је за тај дан имао другачији план.

Спаковао јој је одећу у кофере, кутије и кесе и смеистио их у двориште. Променио је и браву на улазним вратима. Клара је морала да ноћи код сина, а када је дошла да се расправе и помире окренуо је главу. И мене је покушала да увуче у мировну мисију али нисам стигао да помогнем.

Он у остваривању преимућства маестрално барата својим недостатком, користећи глувоћу као самоодбрану.

Ко је упоран у покушајима да му се обрати и са том намером га повуче за раме или руку, може да настрада. Окреће се подигнутих песница, спреман на борбу, и неразговорно ларма на саговорника. Нема опхођења, нема телефонских разговора, најаве да попијеш кафу, изгладиш односе... Тврђава глувоће неосвојива је.

Не постоји тај ко би умилостивио ову прзницу када се једном узјогуни, осим, можда, мене.

– Ваљда нас двојица имамо посебну везу; два другара, као из песме – преиспитује се наглас Џомпара.

Проналази га на тераси иза куће, заваљеног у столицу, с ногама на трпезаријском столу, како је често знао да се опружи после ручка, са новинама у рукама, док не заспи. Џомпара га је у таквом положају застицао много пута па је и сада уверен да спава.

Пење се на веранду, прилази му са стране, прескачући смеће, и гурка га благо у раме.

Ево, овог трена ће се тргнути, помишља Џомпара, заузеће боксерски гард и узвикнути: *Ајд' у очин, гросфатер!*

Затим ће дохватити ракију, налиће чашице, театрално се прекрстити, обавезно два пута, једном на православно начин, други пут на католички, наздравити италијанским *salute* и рећи:

– Сам те је Бог послао, мистер Џомпарићу – уз опаску како је шпиритус одличан да се ошуре глисте, ако их случајно имаш.

Призор, као сан који се понавља, намеће се, претећи да замагли стварност. Наочаре се цакле изнад склопљеног ока, седих обрва и црног повеза који скрива удубљење где се некада налазило дру-

го око. На глави му је капа са америчком заставом, а мајсторска кецеља, масна од уља, прекрива га као ћебе. Испод кариране кошуље вири бела поткошуља. Широке фармерице, мало задигнуте, откривају бледу кожу ногу и исто тако беле чарапе, а на стопалима штрче бродарице боје песка. Шакама придржава лупу на изгужваним новинама, раширеним у крилу.

Луди Балансеро, Ива Американац, ћопави Ђора, мајстор Ђела. Себе је називао – Глуви.

– Погледај га – шапуће Џомпара – како је спокојан; прекрстио ноге, на стомаку укрстио прсте, нема више новина, наочара, ни лупе, само разбацане флаше. Заболе га за цео свет. Спавач блажени.

И шта сад, пита се Џомпарић. Шта сад са лудим Глумим? Окренуо је леђа заувек. Ничија га рука не може пробудити, ничији додир дозвати.

– Касно сам се умањило – говори Џомпара, вади из џепа телефон и позива Звонка.

2.

Глуми Ђела лежи на патосу. Истовремено се смеши и хрче, док су око њега на све стране разбацане подеране кутије са зачинима, кексом, брашном, шећером и сољу, помешане са разбијеним или још читавим теглама киселих краставаца, феферона, туршије, ајвара, паприка јабучарки, пекмеза, меда, и све мирише на свој начин, борећи се да се наметне својственошћу, да се обзнани, победи и потраје.

Он посматра жену, зајапурену изнад ораније, како белим глатким рукама без иједне маље великом

варјачом меша узаврели џем од шљива док јој се низ дојке сливају грашке зноја, сједињујући се са трункама воћа кључевима баченим на груди и све заједно клизи дуж брадавица, право у његова исплажена уста која, шарајући лево-десно, кушају слатко-слани укус и мљацкају од задовољства, а ноздрве преплављује питак женски воњ.

Она гледа зачуђено, као да би у исти час и побегла и остала. Али, доцкан. Он је граби за бедра, навлачи раширене влажне бутине на стегна, а упарено међуножје насађује на уд. Очи више не одају недоумицу док јој кукови јашу, топећи се у врелини.

Тело му подрхтава. Шакама гњечи ајвар и пекмез, помешане са стаклом и трља се између ногу преко панталона.

Убрзо, у исти трен, огласише се на врхунцу пожу-де, зверски, бестидно.

Док по себи излива слуз, у нос му продире мирис сирћета а жена испред његових очију нестаје.

– Добро је. Таман си се задржала колико треба. Призваћу те поново, ускоро, не брини.

Обрће се на бок и, пипајући дуж зида, проналази флашу.

– Шта је ово? Опа, лоза! О, како миришеш, као да сисам срж грозда на падини изнад реке, док ветар комеша полен са ливада и трпа га у плућа.

Натеже гутљај, мућка га у устима, а онда гута, режећи и стресајући се. Седи, нагињући боцу.

Не уме да одреди које је доба дана и почиње да се тресе. Мемла пузи дуж коже, влага у доњем вешу га хлади али не сме нагло да устане. Зна да је у подруму. Присећа се да је од беса срушио стелажу са

зимницом јер није могао да пронађе сенф. Хтео је виршле за вечеру, а виршле без сенфа не долазе у обзир.

Креће четвороношке, на супротну страну од зида крај којег је пронашао ракију. Крчи себи пут, држећи у једној руци флашу, док другом разгрће лом. Одједном, у часу када је крикнуо јер је коленом налетео на срчу, нањушио је мирис сенфа. Ту си, шапуће болно и нежно, вадећи стакло из колена. Напишава сенф у напуклој тегли. Проналази кутију са пишкотатама, цепа је и картоном струже остатке у посуду. Затим наставља у истом правцу и даље набадајући коленима, док не удари главом у степеник.

Ропћући, вуче се уз степенице, пазећи да не испусти флаше, и покушава да се сети колико је времена провео доле.

Дођавола, виршле су већ изгореле, сину му мисао, истовремено са мирисом горетине који је осетио.

Долази до врата и ту се усправља, тражећи лактом кваку.

Чим је бануо у ходник запахнуо га је дим од којег једва дише. Раменом се ослања о зид, корачајући дуж трема да би дошао до кухињских врата. Ступа унутра осећајући јару из правца шпорета.

– Проклетство, имам сенф али немам виршле – дречи сумануто.

Спушта флаше на сто. Привлачи столицу ближе шпорету и седа. Добро је што нисам укључио плин, отишло би све у мајчину, говори сам себи и кашље док наслепо искључује прекидач. У фиоци налази виљушку и из трећег покушаја успева да одгурне лонац из којег је вода већ испарила, а садржај се

угљенисао и стопио са дном посуде. Отвара прозор, пуштајући да му промаја милује изубијану главу.

Испија лозовачу, а остатак пролива на длан и уз рањеничку гримасу додирује болно колено. Баца флашу кроз прозор, не знајући да ли се распрсла на каменом поду терасе, и не марећи за то. Напишава на другој столици ћебе, умотава се и удише ваздух. Ветар успева да му ороси лице капљицама.

*

Вози мотор, док киша пљушти. Избегава बारे али упркос томе сасвим је мокар. Покисао је и Звонко који седи иза њега. Обухватио га је око струка, а другом руком придржава капу, штитећи чело и очи од капи за које помишља да се претварају у лед.

– Ни на укуп нисте у стању да стигнете на време, битанге – сикће отац са гађењем, одлазећи са гробља, погнут испод кишобрана, заједно са осталима који се убрзано разилазе.

Белина му осветљава иње на обрвама. Док попут каквог обневиделог створа забацује главу, миришући обзорје, у утроби се повампирује глад.

– Ух, јебем ти, укочио сам се – стење дижући се са столице и, лупкајући се по утрнулој нози да би проходао пре него што падне, затвара прозор.

Отвара врата оставе, дланом напишава сланину и кулен, шчепава нож, сече комаде, баца их у тигањ и шибицом пали ринглу на гас.

– Ето, све могу да урадим сам – ликује вадећи јаја, лупа их о ивицу кухињске плоче, јаја цврче, он ужива, запахнут испарењима печене сланине и кулена.